



HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD



Arviointikertomus 2018



Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunta	3
2.	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	4
	2.1. Yleistä taloudesta.....	4
	2.2. Talouden tasapainoittaminen kuntalain mukaisesti	5
	2.3. Talousarvion toteutuminen	7
	2.4. Keskeisten toimintojen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	8
3.	Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan sekä riskienhallinnan järjestäminen.....	11
4.	Muuta	12
5.	Yhteenveto	14

Arviointikertomus 2018

Hangon kaupungin kaupunginvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto on toimikaudelle 2017-2020 valinnut seuraavan tarkastuslautakunnan:

Jäsenet

Yrjö Sahlstedt
Marko Reitamaa
Mona Nyström-Hansen
Marie Koskinen
Timo Riikkilä
Esko Tolvanen
Gun Augustsson-Sula
Taru Näätänen
Henrik Väisänen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Johan Signell
Emilia Karvinen
Mikaela Mattsson
Dick Carstens
Riitta Tamminen-Tallgrén
Tuula Buch
Johan Puumala
Timo Jansson
Markku Autero

Puheenjohtajaksi valittiin Yrjö Sahlstedt ja varapuheenjohtajaksi Marko Reitamaa.

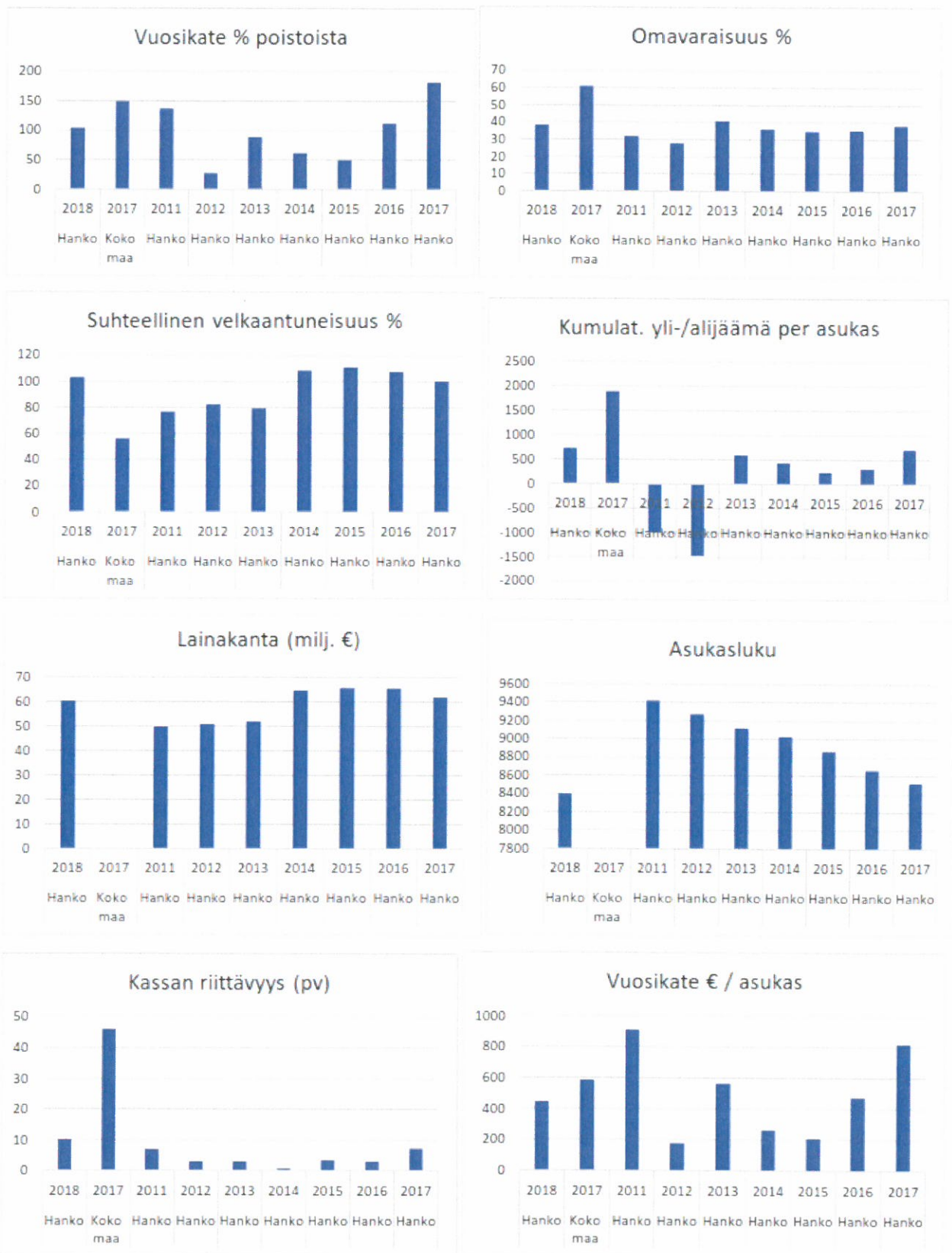
Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt toimielinten pöytäkirjoihin, vuoden 2018 talousarvioon, vuosien 2019–2021 taloussuunnitelmaan, vuoden 2018 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastuksen raportteihin. Tarkastuslautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita ja tutustunut valittuihin painopistealueisiin erikseen hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta on kokoontunut 4 kokoukseen koskien vuotta 2018.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Tove Lindström-Koli ja avustavina tilintarkastajina JHT, KHT Andreas Holmgård, sekä tarkastaja Mark Lassfolk. Vastuullinen tilintarkastaja on toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Työohjelmansa loppuun saatettuaan, tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle seuraavan arviointikertomuksen:

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1. Yleistä taloudesta



Talous on kehittynyt myönteiseen suuntaan myös tilikauden 2018 aikana.

Vuoden 2018 tilikauden tulos oli 0,156 milj. euroa *ylijäämä*inen, mikä on edellisvuoden 3,15 milj. € *ylijäämä*ä heikompi mutta kuitenkin *ylijäämä*inen ja merkittävästi muutettua talousarviota parempi toteuma. Alkuperäinen talousarvio lähti 0,585 milj. euroa *ylijäämä*isestä tuloksesta ja muutettu talousarvio oli 1,24 milj. € *alijäämä*inen.

Konsernin tulos vuodelta 2018 oli etenkin sataman hyvän tuloksen ansioista *ylijäämä*inen 5,17 milj. €.

Kaupungin kumulatiivinen *ylijäämä* on 6,1 milj. €, eli 726 €/asukas.

Konsernin kumulatiivinen *ylijäämä* on puolestaan 7,55 milj. €, eli 899 €/asukas.

Käyttötalous toteutui kokonaisuudessaan varsinkin muutettua talousarviota parempana.

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat 3,28 milj. € verrattuna budjetoituun 3,7 milj. €.

Kaupungin velkataakkaa pieneni tilikauden aikana 1,6 milj. €

Kaupungin lainakanta oli 60,35 milj. €, mikä vastaa 7 184 €/asukas.

Konsernin lainakanta oli 71,0 milj. €, mikä vastaa 8 461 €/asukas.

2.2. Talouden tasapainottaminen kuntalain mukaisesti

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu mm. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta *alijäämä*ä.

Kuntalain, talouden tasapainottamista koskevat kriteerit ovat seuraavat:

- ”Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai *ylijäämä*inen. Kunnan taseeseen kertynyt *alijäämä* tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien”. (110 §, osittain)

Jos *alijäämän* kattamisessa ei noudateta yllä olevaa lakisääteistä aikarajaa, arviointimenettely voidaan käynnistää.

- Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt *alijäämä* on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot: (118 §)

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;

- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia

Hangon kaupungin ja konsernin talous on vuoden 2018 aikana vahvistunut. Vaikka tilinpäätöksen tunnusluvut vuodelta 2018 joiltakin osin vielä osoittavat ”kriisitalouden tunnusmerkkejä”, kaupungin sekä sen konsernin tilinpäätöksen tunnusluvuista ei aiheudu kuntalain määräämää, yllä kuvattua arviointimenettelyä. Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että Hangon kaupungin tilinpäätöksessä vuodelta 2018 täyttyvät yllä olevat kriteerit 2 ja 4.

Konsernin kumulatiivinen ylijäämä on 7,55 milj. €, eli 899 €/asukas. Näin ollen kyseisen tunnusluvun kriisikriteeri, alijäämää 1 000 €/asukas ei täyty, mikä on erittäin keskeinen seikka, koska jo pelkästään tämän kriteerin täyttymisen perusteella, arviointimenettely voitaisiin käynnistää.

Huolimatta siitä, että kaupungin velkataakka on hieman pienentynyt edellisistä vuosista, on se silti muihin kuntiin nähden erittäin korkea. Koko maan kuntien lainakannan keskiarvo vuonna 2017 oli 2 933 €/asukas kun se Hangon kaupungin osalta vuonna 2018 on 7 184 €/asukas. Edelleen velkataakka on siis yli kaksinkertainen keskiarvoon verrattuna ja todennäköisesti jopa maan korkein. Velkamäärä on kuitenkin vähentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli 7 271 €/asukas. Konsernin velkataakka on 71,1 milj. euroa, mikä vastaa 8 461 €/asukas. Maan kuntien keskiarvo 2017 oli 6 299 €/asukas.

Kaupungin omavaraisuus on 38,3 % eli heikolla tasolla. Suhteellinen velkaantuneisuus on noussut hieman ja on nyt 103,16 % (100,26% vuonna 2017). Konsernilla vastaavat luvut ovat omavaraisuus 34,8 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 79,4 %. Näin ollen viime mainitun talouden tasapainokriteerin raja-arvo täyttyy.

Korkea velkataakka muodostaa erittäin merkittäviä riskejä sekä kaupungille että kaupunkikonsernille. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin tulee myös jatkossa pyrkiä pienentämään velkataakkaa.

Kaupungin lainojen suunniteltu muutos taloussuunnitelmakauden aikana on yhteensä n. 4,8 milj. €:n lisäys, mikä lienee hyväksyttävissä kun lisäys kohdistuu korjausvelkaan ja infrastruktuuriin.

Voimassa olevan talousarvion-taloussuunnitelman mukaan, emon kumulatiivinen ylijäämä säilyisi ja vahvistuisi vuosittain seuraavasti.

Talousarvio	Suunnitelma	Suunnitelma
2018	2019	2020
478 703 €	2 002 000 €	2 908 000 €

Tarkastuslautakunta painottaa toimivan ja aktiivisen konserniohjauksen ja -valvonnan tärkeyttä, jotta kaupunki voisi tavoiteohjauksella ja seurannalla vaikuttaa konserniyhteisöjen

toimintaan ja talouteen sekä sitä kautta konsernin niihin tunnuslukuihin, joista tällä hetkellä muodostuu lakisääteiset kriteerit konsernin talouden tasapainon arvioimiseksi.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että yhä enenevässä määrin asetettaisiin kaupungin tytäryhteisöille ja niiden tunnusluville konkreettisia ja mitattavia taloudellisia tavoitteita, joiden avulla päästäisiin vaikuttamaan konsernin tilinpäätöksen tunnuslukuihin. Hangon kaupunkikonsernissa Satama-yhtiön merkitys on erittäin huomattava, mikä korostaa konserniohjauksen ja -valvonnan tärkeyttä kaupungin roolissa omistajana. Edellisvuoden tapaan Tarkastuslautakunta painottaa, että etenkin sataman investoinnit ja niistä seuraavat vaikutukset ovat seikkoja joita tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tulisi selkeästi budjetoida konsernitavoitteina kaupungin talousarviossa.

Edellisvuotiseen tapaan Tarkastuslautakunta toteaa, että nykyinen konserniohje on vuodelta 2007 ja tulee päivittää vastaamaan voimassa olevaa kuntalakia.

Konsernitarkastelussa tarkastuslautakunta kiinnittää tuloksen muodostumisen suhteen erityisesti Hangon Satama Oy:n hyvään tulokseen.

2.3. Talousarvion toteutuminen

Yleistoteamuksena tarkastuslautakunta esittää, että talousarviokuri on vuoden aikana ollut hyvä. Toiminto- ja projektiokohtaisista talousarviopoikkeamista tehdään selkoa tilinpäätöksessä ja tässä arviointikertomuksessa.

Tuloslaskelma

Vuoden 2018 tilikauden tulos oli 0,156 milj. euroa *ylijäämäinen*, mikä on edellisvuoden 3,15 milj. € *ylijäämää* heikompi, mutta kuitenkin *ylijäämäinen* tulos. Hangon kaupungin talous on toteutunut muutettua talousarviota huomattavasti paremmin.

Tarkastuslautakunta esittää tuloksen muodostumiseen liittyen kiinnitettäväksi huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

"Myönteiset seikat"

- Henkilöstökulut olivat 0,76 milj. € arvioitua alhaisemmat.
- Verotulot ylittivät muutetun talousarvion 0,14 milj. €.
- Rahoitustuotot olivat 0,2 milj. € arvioitua suuremmat.
- Toimintatuotot kaiken kaikkiaan olivat 0,48 milj. € budjetoitua korkeammat.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosa toteutui koko kaupungin osalta tarkasteltuna budjetoitua parempana. Tulot olivat noin 0,48 milj. € talousarviota suuremmat ja kulut puolestaan n. 0,42 milj. € talousarviota pienemmät. Positiivista on niinikään toimintakulujen jatkunut vähentyminen edellisvuoteen verrattuna noin 0,4 milj. €:lla, joka vastaa n. 1 % kuluista.

Kokonaisvaltaisesti tarkastuslautakunta esittää, että kaupungin käyttötaloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Suurempia määrärahojen ylityksiä oli läkkäiden palvelukeskuksen, jonka määrärahan ylitys menopuolella oli 476.604,72 €, tulot ylittivät talousarvion 174.263,95 €:lla, kuntatekniikka ylitti määrärahan menopuolella 286.207,32 €:lla,

tulot olivat 186.867 € arvioitua suuremmat. Lisäksi huomioidaan, että pitkäaikaistyöttömien sakkosummaksi vuodelta 2018 on arvioitu 620 t€. Pääsääntöisesti talousarviokuri ja tulosohejaus on kuitenkin ollut toimivaa vuonna 2018.

Investointiosa

Kaupunki toteutti tarkastelukaudella investointeja noin 3,23 milj. €:lla, joka vastaa 89 % budjetoiduista investoinneista. Investoinneista on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksessä. Haaga-Aston koulun on käytetty noin 0,75 milj. €, joka vastaa n. 0,15 milj. € ylitystä. Muita merkittäviä määrärahojen ylityksiä ei ole ollut. Kiinteistöjen myynti ylitti talousarvion 12 t€:lla. Tonttien myynti alitti talousarvion n. 29 t€:lla.

Investointien olennaisina poikkeamina tarkastuslautakunta toteaa mm. seuraavat:

Haaga-Aston koulun investoinnit toteutuivat n. 0,15 milj. € arvioitua suurempana.

Lainakannan muutos

Lainakanta on pienentynyt talousarviota enemmän.

Kaupungin lainakannan kasvu saatiin pysähtymään vuonna 2016 ja lainakanta on vuoden 2018 aikana supistunut 1,57 milj. €:lla. Vuoden lopussa lainaa oli 60,35 milj. €, eli 7 184 €/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä on jatkanut laskuaan kaupungin väestön pienentymisestä huolimatta. Koko Suomen kuntien keskiarvo vuonna 2017 oli 2 933 €/asukas, joten Hangon tilanne on erittäin paljon keskiarvoa huonompi.

Velkataakkaa analysoitaessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että kaupungin, konsernin sisäinen määräaikainen - 31.12.2023 erääntyvä - laina Hangon satamalle on 28,7 milj. €. joten pelkästään emokaupungin nettovelkaantuminen on käytännössä n. 31,65 milj. €, mikä on n. 3 770 euroa per asukas ja edelleen hyvin korkea. Maan kuntien keskiarvo 2017 oli 2 933 € per asukas. Konsernin (kaupunki + tytäryhteisöt) ulkoinen lainakanta on 71,0 milj. euroa, mikä on 8 461 € per asukas.

2.4. Keskeisten toimintojen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet on saavutettu olennaisilta osin.

Talous

Talous toteutui talousarvion mukaisesti.

Eteläkärjen ympäristöterveystoimi

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Yhteistyökunnilta on laskutettu n. 24 t€ liikaa, nämä ylimääräiset tulot palautetaan vuoden 2018 tasa-laskutuksen yhteydessä.

Sisäisten palvelujen yksikkö

Toiminnan haasteet sisäilmaongelmien muodossa ovat jatkuneet, korjattavia rakennuksia on toistakymmentä. Väistötiloja on jouduttu vuokraamaan, joka on johtanut vuokratkustannusten nousuun. Strategisten kartoitusten tekeminen on jatkunut vuonna 2018. Tilahallinnon vastualueella olevia kiinteistöjen myyntiä oli budjetoitu 300 t€, myyntejä toteutui 70 t€ edestä – tavoitteesta jäätiin. Vaikka yksikön toiminnalliset tavoitteet tarkastuslautakunnan arvion mukaan ovat pääosin toteutuneet, tarkastuslautakunta haluaa edelleen korostaa

korjausvelan lyhentämisen tärkeyttä ja että korjausohjelma perustuisi riittäviin kuntotarkastuksiin.

Varsinaisen toiminnan toimintakate oli n. 13 t€ muutettua talousarviota parempi.

Perusturva

Toiminnalliset tavoitteet

Perusturvasektori on yleistasolla pystynyt tuottamaan asukkaiden tarvitsemat, lain edellyttämät perusturvapalvelut. Tarkastuslautakunta kiinnittää etenkin seuraaviin seikkoihin huomiota:

-Perusturvan kiinteistöissä on havaittu sisäilmaongelmia, jotka asettavat haasteita toiminnalle.

-Mahdollista SOTE-reformia silmällä pitäen on myös keskeistä, että kunnassa on asianmukaiset tilat toimintaa varten, jotta toimintojen siirto toisaalle tästä syystä ei tulisi kysymykseen.

-Terveystalo osti Attendon lääkärivastaanoton kauden aikana, sopimuksiin muutoksella ei kuitenkaan ollut vaikutusta.

Talous

Perusturvasektori pysyi talousarviossaan.

Perusturvan talous toteutui budjetoitua parempana. Tuloja saatiin 0,23 milj. € arvioitua enemmän. Menot alittivat budjetin 0,25 milj. €. Lopputuloksena nettokulut olivat reilusti arvioitua pienemmät. Ikääntyneiden palvelukeskusta lukuun ottamatta kaikki perusturvan tulosalueet alittivat budjettinsa.

Sivistystoimi

Toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan näkemyksenä on, että toiminnalliset tavoitteet on olennaisilta osin saavutettu.

Talous

Budjettikuri on pitänyt ja toteuma yhteensä on 0,09 milj. € budjetoitua alhaisempi. Lähes kaikki tulosalueet ovat alittaneet arvioidut nettokustannuksensa, eikä suuria ylityksiä ole tapahtunut.

Kulttuuri- ja kansalaistoiminta

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintaa on hoidettu asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Talousarvio alittui 20 t€.

Ympäristötoimi

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu ja niiden toteutumista on eritelty tasekirjassa. Kiinteistötoimitukset toteutuivat arviota suurempana, uusien tonttien määrä taas alitti arvion. Tehtaanniemen asemakaavamuutosta ei käynnistetty uudelleen vuoden aikana.

Myöskään kaupungin kiinteistömyynnin edellyttämät kaavamuutokset eivät toteutuneet.

Talous

Toimintatuotot ovat olleet 0,03 milj. € arvioitua pienemmät ja toimintamenot 0,2 milj. € arvioitua pienemmät ja näin ollen myös nettotulot toteutuivat 0,18 milj. € talousarviota pienempinä.

Tekninen toimi

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet on saavutettu olennaisilta osin.

Talous

Kokonaisvaltaisesti nettokulut ovat talousarvion mukaiset.

Vesilaitos

Vesilaitoksen toteutunut ylijäämä oli 0,31 milj. €, joka on talousarviota 93 t€ parempi. Toimintakulut ylittivät budjetin 154 t€ ja tulot toteutuivat vuoden aikana lähes budjetoidusti. Investointimenoja oli 0,23 milj. €, joka alitti talousarvion noin 0,03 milj. €.

3. Sisäisen valvonnan, konsernivalvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä konsernitavoitteiden toteutuminen

Sisäinen valvonta

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Vastaava selonteko on esitettävä myös konsernivalvonnan osalta.

Toimintakertomuksessa on selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä sekä toteutumisesta. Pääosin valvonta on ollut toimivaa, eikä olennaisia puutteita ole havaittu kauden aikana. Selonteko ja käytännön toteutus on ollut asianmukaista.

Konsernin ohjaus ja valvonta

Niin kuin aikaisemmin tässä arviointikertomuksessa on todettu, nykyinen konserniohje on vanhentunut eikä vastaa uutta kuntalakia ja tulee näin ollen päivittää.

Kuntalain mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Konsernivalvonnan järjestämisen osalta valvontaa ohjaa kaupungin hallintosääntö sekä kuntalain uudistuksen jälkeen vielä päivittämätön konserniohje.

Tilinpäätöksen konsernivalvonnan selonteossa olisi suotavaa esittää konkreettiset toimet, joilla konserniyhtiöiden tuloksellisuutta ja taloudellista asemaa seurataan, analysoidaan ja raportoidaan sekä arvio konserniohjeen noudattamisesta ja riskienhallintajärjestelmien toimivuudesta tytäryhteisöissä (konserniyhteisöjen riskikartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus, riskienhallinnan vastuutus sekä toteutuneet riskit ja niiden ennakointi).

Kaupungin hallintosäännössä määrätään, että Kaupunginhallitus antaa puolivuositaisen raportin konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta, taloudellisen aseman kehityksestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä kaupunginvaltuustolle. Lisäksi hallintosäännössä

määrätään, että kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja että arvioinnin tulokset ja johtopäätökset käsitellään kaupunginvaltuuston puheenjohtajiston kanssa. Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan kyseistä raporttia ei ole esitetty kaupunginvaltuustolle kauden 2018 aikana. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hallintosäännön mukainen, edellä esitetty menettely veisi konsernin ohjausta oikeaan suuntaan ja että kyseisiä tietoja olisi suotavaa esittää myös tilinpäätöksessä.

Toimintakertomuksessa on asetettu tavoitteet konserniyhteisöille ja konserniraportointiin liittyen. Pääosin asetetut tavoitteet on saavutettu. Tytäryhtiöiden investoinneista on lyhyesti tiedotettu toimintakertomuksessa, sataman investointihankkeista on kuitenkin kerrottu varsin säästeliäästi.

Yhtiökohtaiset tavoitteet ovat samat kuin edellisellä tilikaudella, ja niiden toteutumisesta tehdään tilinpäätöksessä selkoa seuraavasti:

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Yleiset tavoitteet (koskee kaikkia tytäryhtiöitä)

- Yhtiön toiminta on järjestetty taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakkaiden tarpeet huomioiden.
- Yhtiöiden omistamien rakennusten ylläpito on järjestetty niin, että niiden arvo säilyy.
- osavuosisraportointi laaditaan vähintään 6 kk välein

Yhtiökohtaiset tavoitteet vuodelle 2018

Hangon Satama Oy

Yhtiön tulos on vähintään 5 % liikevaihdosta

Hangon Vuokratalot Oy

Asuntojen käyttöaste on vähintään 95 %

Oy Hansea dc Ab

Yhtiön vuosikulut eivät ylitä tuloja

Toteutuminen

Hangon Satama Oy:n tulos ennen veroja oli 4,0 milj. euroa / 23,5 % liikevaihdosta, tavoite toteutui

Oy Hansea dc:n tilikauden tulos oli + 35 098,33 €, tavoite toteutui

Hangon Vuokratalot Oy:n asuntojen käyttöaste (84,5 %) jäi selvästi alle tavoitteen

Konserniohjeet on päivitetty ja hyväksytty Hallintosäännön hyväksymisen yhteydessä Kaupungin valtuustossa 23.5.2017.

Muiden konserniyhtiöille asetettujen yleisten tavoitteiden katsotaan toteutuneen.

Förverkligande av målen för koncernbolagen

Allmänna mål (gäller alla dotterbolag)

- Bolagets verksamhet är ekonomiskt och effektivt ordnat och beaktar kundernas behov
- Underhållet av de byggnader bolagen äger är ordnad så att deras värde bibehålls
- Delårsrapportering görs minst var 6 månad

Bolagsvisa mål för 2018

Hangö Hamn Ab

Bolagets resultat innan skatt är minst 5 % av omsättningen

Hangö Hyreshus Ab

Bostädernas användningsgrad är minst 95 %

Oy Hansea dc Ab

Bolagets kostnader/år överstiger inte intäkterna

Förverkligande

Hangö Hamn Ab:s resultat före skatt var 4,0 milj. euro/23,5 % av omsättningen, målet förverkligades.

Oy Hansea dc:s resultat under räkenskapsperioden var + 35 098,33 €, målet förverkligades.

Användningsgraden (84,5 %) för Hangö Hyreshus Ab:s bostäder stannade klart under målet.

Koncerndirektiven har uppdaterats och godkändes i samband med att förvaltningsstadgan godkändes i stadsfullmäktige 23.5.2017.

Övriga allmänna mål som ställts på koncernbolagen anses ha förverkligats.

Vaikka Hangon Satama Oy:n toiminnallinen ja taloudellinen tilanne on tilinpäätöstietojen perusteella hyvä, tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että yhtiötä koskeva kaupungin tavoiteohjaus tulee vahvistaa sekä toimintaa että investointeja koskien.

Kaupunginhallitus on vuoden 2016 ja 2017 aikana tunnistanut Hangon Vuokratalojen taloudellisen ahdingon ja on asettamansa työryhmän avulla laatinut tervehdyttämishojelman yhtiölle noudatettavaksi. Kauden 2018 aikana onnistuttiin myymään yksi talo ja aikomuksena on myös vastaisuudessa vähentää vajaakäytössä olevia kohteita. Valtiokonttori, Hangon kaupunki sekä muut velkojat hyväksyi 26.6.2018 yhtiön vapaaehtoisin yrityssaneerauksen,

jonka johdosta kaupunki muutti 250 t€ lainasaamisensa pääomalainaksi. Saneerausohjelma tuo yhtiölle n. 0,8 milj. € taloudelliset säästöt.

4. Muuta

Tavoitteiden asettamisprosessi

Tarkastuslautakunnan mielestä talousarvion laadintavaiheessa tulee jatkossakin suoritteiden ja mittareiden luomiseen kiinnittää huomiota niin, että ne antavat mahdollisimman hyvän kuvan palveluiden määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutumisesta.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan mielestä tulee talousarvion laadintavaiheessa erityisesti huolehtia siitä, että asetettavat tavoitteet mahdollisuuksien mukaan olisivat johdettavissa kaupungin strategiasta.

Edelleen, strategisten tavoitteiden toteutumisesta tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehdä selkoa kaupungin tilinpäätöksessä.

Kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota etenkin "Hyvinvointikeskushankkeen" merkitykseen. Koverharin alueen osalta myönteistä kehitystä on ollut havaittavissa.

Hyvinvointikeskushankkeesta on toteutumatta vielä osa hotellitiloista ja hankkeeseen sopimuksin sidottu Kuningatarvuoren alue, jonka infrastruktuuriin on ennakoon sidottu merkittävä pääoma. Alueelle on investoitu mm kunnallistekniikkaan, mutta rakentamisvalmiin asuinalueen vetovoimaa ei ole voitu hyödyntää. Strategian toteutumisen kannalta keskeinen tavoite on asukasluvun lisääntyminen, jolloin mm tonttitarjontaa tulisi lisätä.

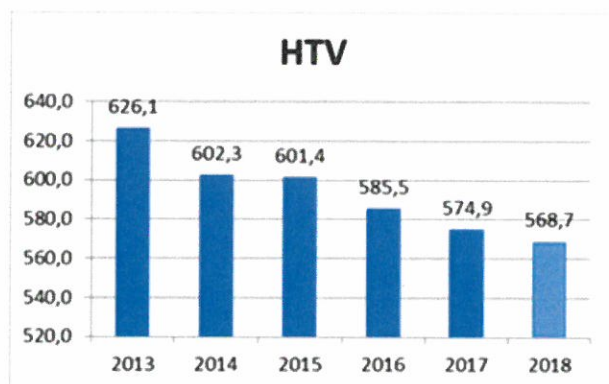
Henkilöstö

Valmista henkilöstötilinpäätöstä ei ollut tarkastuslautakunnan käytettävissä tätä arviointikertomusta laadittaessa.

Henkilöstön määrä vähentyi 2 henkilöllä ja henkilöstökulut ovat edellisvuoden tasolla, 27,3 milj. €.

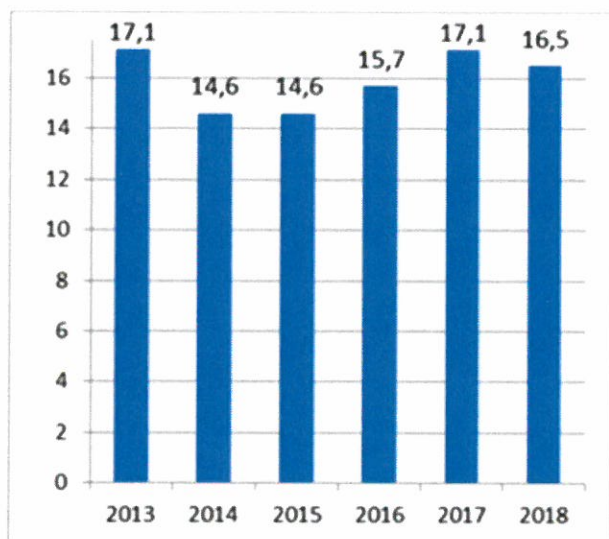
Koulutusraportti saadaan nykyään ajettua henkilöstöhallintaohjelmasta, joten koulutuskorvaukset on pystytty hakemaan.

Henkilötyövuodet



Henkilötyövuosissa (koko henkilöstö) mitattuna henkilöstöresurssin ovat vähentyneet 6,2 henkilötyövuodella edellisestä vuodesta. Vuoden 2013 verrattuna sisältyy myös sataman henkilöstö (~19 henkilötyövuotta).

Terveysperusteiset poissaolot



Terveysperusteiset poissaolot olivat 2018 keskimäärin 16,5 kalenteripäivää per henkilötyövuosi eli ne laskivat hiukan vuoden 2017 huolestuttavan korkealta tasolta ja ovat edelleen liian runsaat. Työterveyslaitoksen tietojen mukaan sairausperäisten poissaolojen keskimäärä oli vuonna 2017 kunnissa 16,7 päivää.

Muuta

Kaupunki ostaa pelastuslaitospalveluita Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitokselta. Tarkastuslautakunta esittää kysymyksenä millä tavoin valvonta on järjestetty kaupungin toimesta, jotta kaupunki varmistaa saavansa sen palvelun, josta se Pelastuslaitokselle maksaa?

Hallintosäännössä (§112) säädetään, että kaupunginhallituksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt sekä ilmoitettava mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Kaupunginvaltuusto (§19) on käsitellyt kaupunginhallituksen luettelon vireillä olevista aloitteista huhtikuussa 2018. Tarkastuslautakunta esittää kuitenkin kysymyksenä

miksi osa aloitteista käsitellään ripeästi kun taas toiset aloitteet jäävät käsittelemättä pidemmäksi aikaa? Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan aloitteet tulisi käsitellä tasapuolisesti ja vanhojen aloitteiden käsittely tulisi viedä loppuun mahdollisimman nopeasti.

Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että siltä osin kuin tässä arviointikertomuksessa ei erikseen muuta mainita, organisaatiossa on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin aikaisempien vuosien arviointikertomusten huomautuksien johdosta.

5. Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että Hangon kaupungin taloudellinen tila on myös vuonna 2018 kehittynyt positiiviseen suuntaan ja vuoden 2018 kokonaistaloudellinen toteutuma oli muutettua talousarviota merkittävästi parempi (1,4 milj. €). Kaupungin taloudellinen tilanne on kuitenkin edelleen heikko.

Vuoden 2018 tilikauden tulos oli 0,156 milj. euroa *ylijäämäinen*, mikä on edellisvuoden 3,15 milj. € *ylijäämää* heikompi mutta kuitenkin *ylijäämäinen* tulos ja merkittävästi muutettua talousarviota parempi. Alkuperäinen talousarvio lähti 0,585 milj. euroa *ylijäämäisestä* tuloksesta ja muutettu talousarvio oli 1,24 milj. € *alijäämäinen*.

Kuntalain mukaan kaupunkikonsernin tulee tasapainottaa taloutensa. Kaupungin kumulatiivinen *ylijäämää* on 6,1 milj. €, eli 786 €/asukas. Konsernin kumulatiivinen *ylijäämä* on puolestaan 7,55 milj. €, eli 899 €/asukas.

Käyttötaloulosa toteutui koko kaupungin osalta budjetoitua paremmin. Tulot olivat noin 0,48 milj. € talousarviota suuremmat ja kulut puolestaan n. 0,42 milj. € talousarviota pienemmät. Positiivista on niinkään toimintakulujen jatkunut vähentyminen edellisvuoteen verrattuna noin 0,4 milj. €:lla, joka vastaa n. 1 % kuluista.

Kaupunki toteutti tarkastelukaudella investointeja noin 3,23 milj. €:lla, joka vastaa 89 % budjetoiduista investoinneista. Investoinneista on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksessä. Haagapuiston kouluun on käytetty noin 0,75 milj. €, joka vastaa n. 0,15 milj. € ylitystä. Muita merkittäviä määrärahojen ylityksiä ei ole ollut.

Kaupungin lainakannan kasvu saatiin pysähtymään vuonna 2016 ja lainakanta on vuoden 2018 aikana supistunut 1,57 milj. €:lla. Vuoden lopussa lainaa oli 60,35 milj. €, eli 7 184 €/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä on jatkanut laskuaan kaupungin väestön pienenemisestä huolimatta. Koko Suomen kuntien keskiarvo vuonna 2017 oli 2 933 €/asukas, joten Hangon tilanne on erittäin paljon keskiarvoa huonompi. Tulevien investointien johdosta Kaupungin lainojen suunniteltu muutos taloussuunnitelmakauden aikana on kuitenkin yhteensä n. 4,8 milj. €:n lisäys.

Konsernin velkataakka on 71,1 milj. euroa, eli 8 461 €/asukas. Maan kuntien keskiarvo 2017 oli 6 299 €/asukas.

Tilanteesta huolimatta Hangon kaupungin sekä sen konsernin tilinpäätöksen tunnusluvuista ei aiheudu kuntalain määräämää arviointimenettelyä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on kuitenkin tärkeää, että talouden tasapainottamistoimia jatketaan määrätietoisesti talouden pysyväluonteisen tasapainon saavuttamiseksi ja kuntalain määräämän arviointimenettelyuhkan välttämiseksi.

Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu.

Kauden aikana Koverharin alueella on päästy myönteiseen kehitykseen, mutta vaatinee edelleen lisäpanostuksia mahdollisimman tehokkaan ja tuottoisan ratkaisun löytämiseksi. Suurena rakenteellisena haasteena on kaupungin vähenevä asukasluku ja sen kielteinen vaikutus kaupungin talouteen. Kielteiseen väestökehitykseen on ollut omiaan vaikuttamaan ensisijaisesti työpaikkojen kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus. Hankoon tulisi saada uusia työllistäviä yrityksiä ja näin saada verotulot kasvamaan. Lisäksi negatiiviseen väestökehitykseen vaikuttavat heikot julkisen liikenteen yhteydet sekä vähäinen erityisen houkuttelevien asuinpaikkojen tarjonta.

Hallintosäännön uudistus saatiin päätökseen kauden 2017 aikana. Konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ohjeen päivitys ovat vielä kesken ja on saatettava loppuun mahdollisimman nopeasti, jotta ohjeistus on nykyisen kuntalain mukainen. Konserniohjeen ja konserniohjauksen tärkeyttä Hangon kaupungissa korostaa Hangon Satama Oy:n suuri merkitys kaupungin taloudelle.

Konserniin kuuluvat yhtiöt ovat pääosin saavuttaneet niille asetetut tavoitteet. Konsernin tavoiteasetantaan, ohjaukseen ja valvontaan tulee kuitenkin kiinnittää huomiota, jotta asetettujen tavoitteiden kautta päästäisiin mahdollisimman hyvin vaikuttamaan konsernin tunnuslukujen myönteiseen kehitykseen ja näin ollen välttymään kuntalain mukaisesta arviointimenettelystä.

Hangon Satama Oy:n toiminnallinen ja taloudellinen tilanne on tilinpäätöstietojen perusteella hyvä. Hangon Vuokratalojen tervehdyttämistoimia on vuoden aikana viety eteenpäin; Velkojat hyväksyivät yhtiön vapaaehtoisen yrityssaneerauksen, jonka johdosta kaupunki muutti 250 t€ lainasaamisensa pääomalainaksi. Saneerausohjelma tuo yhtiölle n. 0,8 milj. € taloudelliset säästöt.

Konserniohjeet tulee viipymättä päivittää vastaamaan kuntalain vaatimaa nykytasoa. Tarkastuslautakunta korostaa aktiivisen konserniohjauksen tärkeyttä esimerkiksi konsernin keskeisiä investointihankkeita koskien, jotta valtuuston tavoiteohjauksen avulla päästään vaikuttamaan konsernin toimintaan, investointeihin ja tilinpäätöksen tunnuslukuihin.

Siltä osin kuin tässä arviointikertomuksessa ei erikseen muuta todeta tarkastuslautakunta katsoo, että vuoden 2017 arviointikertomuksen toteamuksien johdosta on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että valtuusto pyytää kuntalain mukaisen selvityksen arviointikertomuksesta aiheutuvista toimenpiteistä valtuuston käyttöön syyskuun loppuun mennessä ennen tulevan vuoden talousarvion käsittelyä.

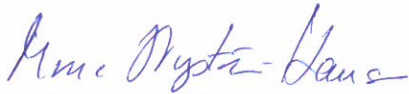
Hangossa 8.4.2019



Yrjö Sahlstedt
puheenjohtaja



Marko Reitamaa
varapuheenjohtaja



Mona Nyström-Hansén
jäsen



Marie Koskinen
jäsen



Timo Riikkilä
jäsen



Esko Tolvanen
jäsen



Gun Augustson-Sula
jäsen



Timo Jansson
varajäsen



Henrik Väisänen
jäsen